

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

W ZESPOLE SZKOŁA PODSTAWOWA
I PRZEDSZKOLE SAMORZĄDOWE Z ODDZIAŁEM
INTEGRACYJNYM W KASZCZORZE

SPIS TREŚCI

- I. Wstęp
- II. Założenia i podstawy prawne
- III. Cele programu
- IV. Obszary działań
- V. Realizatorzy działań
- VI. Metody i formy oddziaływań
- VII. Sojusznicy – sieć współpracy
- VIII. Spodziewane efekty
- IX. Plan realizacji
- X. Ewaluacja
- XI Zdalne nauczanie

I. Wstęp

Waga doradztwa zawodowego.

Współczesny rynek pracy stawia przed młodymi ludźmi zupełnie nowe wyzwania. Decyzji o wyborze zawodu obecnie często dokonuje się kilkakrotnie w życiu ze względu na zmiany pracy i kierunku kariery zawodowej, część zawodów, w których będą pracować nasi uczniowie jeszcze nie istnieje. Dlatego też ważnym elementem działań podejmowanych przez szkołę jest wyposażenie uczniów w kompetencje kluczowe, które pozwolą im rozwijać się na rynku edukacyjnym i zawodowym, niezależnie od zmieniającej się rzeczywistości. Chcemy, aby nasi uczniowie umieli podejmować ważne dla siebie decyzje, znali siebie i swoje zasoby, wiedzieli, w jakim kierunku i jakimi metodami rozwijać się dalej. Oznacza to konieczność stworzenia takiego systemu doradztwa zawodowego, który zapewni uczniom nie tylko poznanie możliwości zdobycia zawodów oferowanych przez szkoły oraz wymagań, jakie stawiają one kandydatom, ale umożliwi także rozwijanie świadomości własnych uzdolnień, posiadanych umiejętności, predyspozycji i zainteresowań - w aspekcie życzeniowym i rzeczywistym.

Zdefiniowanie Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego w szkole obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu prawidłowego przygotowania uczniów do wyboru dalszej drogi kształcenia. WSDZ jest częścią planu wychowawczego szkoły i jest włączony do Statutu szkoły. Adresatami projektu są uczniowie, ich rodzice, nauczyciele i instytucje wspomagające proces doradczy.

Odniesienie do specyfiki placówki.

Nasi uczniowie pochodzą z małych miejscowości. To nie oznacza jednak, że nie mogą wykorzystać swojego potencjału – zdolności, kreatywności, zaangażowania i wytrwałości. Szczególny nacisk chcemy więc położyć na rozwój umiejętności społecznych i językowych, które pomogą naszym absolwentom odnaleźć się w każdej szkole czy pracy, niezależnie od tego, gdzie będzie się ona znajdowała. Chcemy, aby wiedzieli, że świat stoi przed nimi otworem. Z drugiej strony – celem części działań, podejmowanych w ramach prowadzenia doradztwa zawodowego w szkole jest pokazanie możliwości rozwijania siebie w lokalnym środowisku. Dlatego też ważny dla nas jest rozwój inicjatywy i przedsiębiorczości oraz wykorzystania nowoczesnych technologii, które są oknem na świat

Określenie koordynatora i osób zaangażowanych.

Nadzór nad funkcjonowaniem WSDZ w szkole sprawuje Dyrektor Szkoły. Osobą koordynującą działania jest doradca zawodowy. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację WSDZ są pedagog szkolny, psycholog szkolny, wychowawcy klas oraz nauczyciele. Przy realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego współpracuje się z rodzicami uczniów oraz z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz uczniów...

II. Założenia i podstawy prawne

Definicje podstawowych pojęć w doradztwie zawodowym:

DORADZTWO ZAWODOWE – proces wspierania osób w osiągnięciu lepszego zrozumienia samego siebie w odniesieniu do rodzaju pracy i środowiska pracy, w odniesieniu do wyboru właściwego zawodu, zmiany zatrudnienia oraz właściwego dostosowania zawodowego.

PREORIENTACJA ZAWODOWA – wstępny etap poradnictwa zawodowego polegający na zaznajamianiu uczniów: z właściwościami różnych zawodów oraz wymaganiami, jakie trzeba spełniać, aby można było je wykonywać; ze strukturą szkolnictwa zawodowego, rodzajami szkół zawodowych oraz możliwościami nauki zawodu; z aktualnym i perspektywicznym zapotrzebowaniem rynku pracy na poszczególne zawody oraz ich znaczeniem dla gospodarki narodowej; a także na kształtowaniu u uczniów pozytywnego stosunku do pracy.

ORIENTACJA ZAWODOWA - działania wychowawcze szkoły, rodziców, i innych osób, grup i instytucji - mające na celu przygotowanie młodzieży do planowania kariery zawodowej, których ważnym elementem jest podejmowanie kolejnych decyzji wyboru zawodu i szkoły.

KOORDYNATOR WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO

– osoba odpowiedzialna za nadzór, realizację i modyfikację wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego. Funkcję koordynatora sprawuje szkolny doradca zawodowy, psycholog, pedagog lub osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły.

KOMPETENCJE – zdolność, umiejętność wykonywania czegoś prawidłowo lub efektywnie; zakres zdolności lub wiedzy danej osoby lub grupy (Colman 2009). Kompetencja nie istnieje w oderwaniu od zachowań, które możemy obserwować. Kompetencja przejawia się w wielu różnych zachowaniach.

KOMPETENCJE KLUCZOWE – połączenie wiedzy, umiejętności i postaw odpowiednich do sytuacji; kompetencje te potrzebne są wszystkim do samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia. Kompetencje kluczowe uważane są za jednakowo ważne, a zakresy wielu z nich częściowo się pokrywają i są ze sobą powiązane. Wyróżniamy osiem kompetencji kluczowych: 1. kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji, 2. kompetencje w zakresie wielojęzyczności, 3. kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii, 4. kompetencje cyfrowe, 5. kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się, 6. kompetencje obywatelskie, 7. kompetencje w zakresie przedsiębiorczości, 8. kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej

Podstawy prawne:

Poradnictwo i doradztwo edukacyjno-zawodowe w polskim systemie edukacji regulowane jest przez następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 1996 r., Nr 67, poz. 329 ze zm.) zobowiązuje placówki oświatowe do „przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia”.

2. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982r - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2003 r., Nr 118, poz. 1112, Nr 137, poz.1304, Nr 203, poz. 1966, Nr 228, poz.2258 oraz z 2004 r., Nr 96, poz. 959 i Nr 179, poz. 1845) - dotyczy zasadności zatrudnienia w szkole doradcy zawodowego.

3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 lipca 2017r. w sprawie ramowych statutów: publicznej placówki kształcenia ustawicznego, publicznej placówki kształcenia praktycznego oraz publicznego ośrodka kształcenia i doskonalenia zawodowego (Dz. U. poz. 1451)

4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. (ze zm. Tekst jednolity z dn. 22.07.2020) w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2017 r., poz. 1591). Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej... prowadzą nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści.

5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 12 lutego 2019r. w sprawie doradztwa zawodowego. (Dz. U. poz. 325 z dn. 20 lutego 2019r.)

6. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r., (tekst jednolity z dnia 18 maja 2021) - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r., poz. 996) zobowiązuje placówki oświatowe do „przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia”

7. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1997, nr 78 poz. 483)¹: nakłada na władze publiczne obowiązek „organizowania i wspierania poradnictwa i szkolenia zawodowego” (Art. 65 pkt. 5)

8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół: narzuca na szkoły obowiązek ustalenia dla poszczególnych klas i oddziałów tygodniowy rozkład zajęć, a w szkołach dla dorosłych prowadzących zajęcia w formie zaocznej – semestralny rozkład: zajęć z doradztwa zawodowego.

9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (Dz.U. 2017 poz. 356) w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej: określa treści z zakresu doradztwa zawodowego, które powinny pojawić się na poszczególnych przedmiotach.

10. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (ogłoszenie tekstu jednolitego z dnia 1 lipca 2020 r.)

III. Cele programu:

Cel ogólny programu:

Celem Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego jest tworzenie czynników zewnętrznych decydujących o trafnej decyzji edukacyjno-zawodowej tak, aby pozytywnie wpływały na maksymalnie dużą grupę czynników wewnętrznych decydujących o trafnej decyzji edukacyjno-zawodowej.

Cele szczegółowe skoncentrowane wokół obszarów:

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczniowie rozpoznają własne zasoby, np. zainteresowania, zdolności, słabe i mocne strony, także w aspekcie zdrowia. Będą umieli wskazywać to, co w przypadku różnych zawodów budzi ich zainteresowanie lub zdecydowaną niechęć.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczniowie mają spore rozeznanie na temat funkcjonujących na rynku pracy zawodów i wymaganych predyspozycji

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczniowie są dobrze zorientowani w ofercie edukacyjnej, znają też inne alternatywne sposoby i formy zdobywania wiedzy i kwalifikacji.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych

Uczniowie projektują własną ścieżkę zawodową, analizują lokalny rynek pracy oraz umieją określić zawody i stanowisk pracy, dla których bazą są jego kwalifikacje i posiadane umiejętności.

Cele szczegółowe:

1. Kształtowanie umiejętności planowania dalszego rozwoju edukacyjno-zawodowego – kontynuacja nauki w szkole ponadpodstawowej.
2. Wyzwalanie własnej aktywności ucznia w kierunku samopoznania, odkrywanie zainteresowań, uzdolnień, rozpoznawanie swego usposobienia i temperamentu pod kątem predyspozycji do wykonywania różnych zawodów.
3. Rozwijanie umiejętności samooceny i możliwości wykorzystania tej umiejętności.
4. Wskazanie i zrozumienie znaczenia stanu zdrowia i warunków psychofizycznych w związku z wymaganiami do pracy w konkretnym zawodzie.
5. Wyposażenie uczniów w wiedzę o interesujących ich zawodach, o czynnościach i warunkach pracy dla konkretnego zawodu.
6. Kształtowanie umiejętności określania swoich celów życiowych, mocnych i słabych stron.
7. Kształtowanie umiejętności sprawnego komunikowania się, współpracy w grupie i autoprezentacji.
8. Wzmacnianie poczucia własnej wartości poprzez wyłonienie pozytywnych stron osobowości.
9. Rozwijanie świadomości zawodowej.
10. Zapoznanie uczniów ze strukturą szkolnictwa, systemami naboru do szkół ponadpodstawowych.
11. Wskazanie dróg dalszego kształcenia.

Celem działań preorientacji zawodowej w przedszkolu jest rozbudzenie ciekawości dzieci i zapoznanie ich z zadaniami wykonywanymi przez przedstawicieli poszczególnych zawodów oraz odkrywanie ich zainteresowań i zdolności.

Celem orientacji zawodowej w klasach I – III jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

Celem orientacji zawodowej w klasach IV – VI jest poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII – VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji

Działania związane z doradztwem zawodowym w szkole podstawowej są kierowane do trzech grup adresatów:

- uczniów,
- rodziców,
- nauczycieli.

IV. Obszary działań:

Obszary prowadzenia doradztwa zawodowego na podstawie zadań opisanych w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

Są to obszary:

- Obszar 1. Systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania poszczególnych uczniów oraz rodziców na informacje edukacyjne i zawodowe oraz pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej
- Obszar 2. Gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia
- Obszar 3. Prowadzenie różnorodnych zajęć przygotowujących uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej
- Obszar 4. Koordynowanie działalności informacyjno-doradczej prowadzonej przez szkołę/placówkę
- Obszar 5. Współpraca z innymi nauczycielami, rodzicami oraz instytucjami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego

Moduły doradcze dla uczniów:

Zgodnie z najnowszym Rozporządzeniem dotyczącym doradztwa zawodowego treści programowe uwzględniają 4 moduły tematyczne.

Są to kolejno moduły:

1. Poznanie siebie

- PRZEDSZKOLE: np. dziecko określa, co lubi robić
- KLASY I-III: np. uczeń opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać
- KLASY IV-VI: np. uczeń określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje
- KLASY VII - VII: np. uczeń rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);

2. Świat zawodów i rynek pracy

- PRZEDSZKOLE: np. dziecko podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby
- KLASY I-III: uczeń podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach
- KLASY IV-VI: np. uczeń wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach
- KLASY VII - VII: np. uczeń wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania.

3. Rynek edukacyjny / uczenie się przez całe życie

- PRZEDSZKOLE: np. dziecko nazywa czynności, których lubi się uczyć
- KLASY I-III: np. uczeń wskazuje treści, których lubi się uczyć
- KLASY IV-VI: np. uczeń wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć
- KLASY VII - VII: np. uczeń analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów

4. Planowanie własnego rozwoju

- PRZEDSZKOLE: np. dziecko opowiada, kim chciałoby zostać
- KLASY I-III: np. uczeń opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić
- KLASY IV-VI: np. uczeń opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych

➤ KLASY VII - VII: np. uczeń dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym

Kierowane do uczniów:

- Udzielanie porad i konsultacji indywidualnych;
- prowadzenie zajęć grupowych związanych tematycznie z obszarami: poznawanie własnych zasobów; świat zawodów i rynek pracy; rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych;
- pomaganie uczniom w przygotowywaniu teczek „portfolio”;
- aranżowanie sytuacji sprzyjających poznawaniu własnych zasobów np. poprzez udział w konkursach, przygotowywanie określonych zadań na zajęcia przedmiotowe, udział w organizowaniu uroczystości i imprez szkolnych;
- określanie potencjału edukacyjno-zawodowego;
- prowadzenie kół zainteresowań;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- stwarzanie okazji do udziału w wydarzeniach takich jak np. targi edukacyjne;
- umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych;
- informowanie o ofercie kształcenia w szkołach programowo wyższych;
- umożliwienie udziału w spotkaniach z absolwentami szkoły (prezentacje ścieżek rozwoju edukacyjno-zawodowego);
- wspieranie uczniów w przygotowaniu Indywidualnych Planów Działania (IPD);
- organizowanie spotkań z przedstawicielami zawodów;
- organizowanie spotkań z inspirującymi osobami (pasjonatami, autorami innowacyjnych rozwiązań – młodymi ludźmi, którzy odnieśli sukces zawodowy);
- organizowanie wycieczek zawodoznawczych;
- stwarzanie uczniom klas VII– VIII możliwości udziału w ramach zajęć edukacyjnych w zajęciach u pracodawców lub w centrach kształcenia praktycznego – zgodnie z ich zainteresowaniami i potrzebami;
- umożliwienie dostępu do informacji edukacyjno-zawodowej poprzez strony internetowe szkoły,
- organizowanie kącików zawodoznawczych, np. w świetlicy szkolnej, w salach edukacji wczesnoszkolnej;
- organizowanie imprez o charakterze zawodoznawczym, np. konkursy, festiwale czy prezentacje zawodów;
- umożliwianie uczniom udziału w tzw. lekcjach zawodoznawczych organizowanych przez szkoły ponadpodstawowe zawodowe;
- udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gier edukacyjnych, filmów i innych e-zasobów) ułatwiających samopoznanie, podejmowanie decyzji edukacyjnych i zawodowych;
- prowadzenie projektów edukacyjnych tematycznie powiązanych z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym.

Kierowane do nauczycieli, wychowawców, specjalistów:

- Umożliwienie udziału w szkoleniach i kursach z zakresu doradztwa zawodowego;
- prowadzenie lekcji otwartych;
- zwoływanie szkoleniowych posiedzeń rady pedagogicznej;
- organizowanie wizyt studyjnych w firmach;
- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;
- udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego;
- wspieranie w realizacji zadań doradztwa zawodowego.

Kierowane do rodziców:

- Organizowanie spotkań informacyjno-doradczych z doradcą zawodowym w szkole;
- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji działających na rynku pracy;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;
- prowadzenie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno-zawodowych uczniów;
- informowanie o targach edukacyjnych;
- udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych (między innymi poprzez: biblioteczkę publikacji, stronę www szkoły, szkolne konto Facebooka, tablice informacyjne, e-dziennik);
- włączanie rodziców w szkolne działania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym.

V. Realizatorzy działań związanych z doradztwem zawodowym:

W szkole podstawowej w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie rady pedagogicznej: dyrektor, nauczyciele wychowawcy, nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej), nauczyciel-wychowawca w świetlicy szkolnej, nauczyciel-bibliotekarz, specjaliści (m.in. pedagog, psycholog, doradca zawodowy) oraz inne osoby zatrudnione w szkole, np. pielęgniarka szkolna.

Dyrektor:

- Odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z doradcą zawodowym w celu realizacji WSDZ;
- wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi;
- zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego poprzez planowanie i przeprowadzanie działań mających na celu poprawę jakości pracy placówki w tym obszarze.

Doradca zawodowy:

- Określa mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- pomaga uczniom w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- prowadzi zajęcia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego oraz zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspiera nauczycieli, wychowawców, specjalistów i rodziców w realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- prowadzi doradztwo indywidualne dla uczniów;
- systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie uczniów, rodziców i nauczycieli na działania związane z doradztwem zawodowym;
- planuje, koordynuje, monitoruje i prowadzi ewaluację oraz promuje działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę we współpracy z wychowawcami, nauczycielami i specjalistami;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia informacje edukacyjne i zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia;
- organizuje współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkoły podnoszącą efektywność prowadzonych działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z dyrektorem szkoły, realizując zadania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym;
- wspólnie z zespołem przygotowuje projekt WSDZ;

- gromadzi, aktualizuje i udostępnia zasoby związane z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym;
- współpracuje ze specjalistami z poradni psychologiczno-pedagogicznych, instytucjami działającymi na rynku pracy i partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego w celu realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego.

Wychowawcy:

- Określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- realizują tematy związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej;
- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej):

- Określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- przygotowują uczniów do udziału w konkursach np. zawodoznawczych;
- prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe;
- organizują w sali edukacji wczesnoszkolnej kąciki zawodoznawcze;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Specjaliści:

- Określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- włączają treści z zakresu orientacji zawodowej i zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów;
- współpracują z wychowawcami klas w ramach realizowania działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych (informacje dotyczące ucznia wynikające z pracy specjalisty);
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele-wychowawcy w świetlicy szkolnej:

- Włączają w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej;
- organizują w sali kąciki zawodoznawcze;
- rozpoznają i wspierają w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów;

- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- udzielają uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług doradcy zawodowego.

Nauczyciel-bibliotekarz:

- Współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;
- włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

Inne osoby zatrudnione w szkole

np. pielęgniarka:

- Współpracuje z doradcą zawodowym oraz nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- udziela informacji o kwestiach zdrowotnych ważnych w kontekście zawodów wybieranych przez uczniów;
- organizuje dla uczniów spotkania dotyczące dbania o zdrowie i bezpieczeństwo oraz kształtowania właściwych nawyków – adekwatnych do zawodów wybieranych przez uczniów.

VI. Metody i formy oddziaływań:

1. Realizowanie tematyki z zakresu: pojęcie zawodu, kwalifikacje zawodowe, rodzaje zawodów na zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach prowadzonych z uczniami.
2. Współpraca z instytucjami: PPP, szkołami ponadpodstawowymi, urzędami pracy.
3. Wycieczki zawodoznawcze do szkół ponadpodstawowych – korzystanie z oferty „Dni otwarte szkoły”.
4. Angażowanie młodzieży do umiejętnego spędzania czasu wolnego (koła zainteresowań, zajęcia sportowe, artystyczne).
5. Organizowanie spotkań dla rodziców i uczniów z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych.
6. Organizowanie na lekcjach wychowawczych spotkań z osobami wykonującymi różne zawody.
7. Prowadzenie zajęć warsztatowych, których celem będzie określenie predyspozycji uczniów na podstawie uzdolnień, zainteresowań, cech usposobienia i temperamentu.
8. Prowadzenie zajęć warsztatowych, których celem będzie określenie propozycji dalszej drogi kształcenia.
9. Wykorzystywanie ankiet, kwestionariuszy podczas zajęć klasowych.
10. Opracowywanie i wykorzystanie scenariuszy lekcji wychowawczych.
11. Opracowanie informacji o możliwościach pogłębienia wiedzy dotyczącej wyboru zawodu i sytuacji na rynku pracy - prezentacja w gablocie szkolnej.
12. Opracowanie informacji o strukturze szkolnictwa ponadpodstawowego - prezentacja w gablocie szkolnej.
13. Gromadzenie materiałów dotyczących zakresu doradztwa w bibliotece szkolnej.
14. Wyposażenie uczniów w umiejętności sporządzania dokumentów określonych procedurą ubiegania się o pracę, a w tym zakresie m.in. przeprowadzenie z uczniami ćwiczeń w pisaniu dokumentów.
15. Prezentowanie w gablocie szkolnej informacji, zestawień statystycznych i danych dotyczących zmian na rynku pracy.
16. Zapewnienie możliwości korzystania z Internetu w bibliotece szkolnej.

Przydatne strony:

- www.ore.edu.pl (podstawa programowa)
- www.mapakarier.org (bogata baza informacji o zawodach)
- www.ohpdlaszkoły.pl (opisy i filmy o zawodach)
- www.koweziu.edu.pl (kwalifikacje, program nauczania, przewodnik po zawodach)
- www.wybieramzawod.pl
- www.pociagdokariery.pl

VII. Sojusznicy – sieć współpracy

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wsparcie merytoryczne dla szkół, także dla szkół podstawowych, stanowią: poradnie psychologiczno-pedagogiczne, ośrodki doskonalenia nauczycieli, biblioteki pedagogiczne i centra kształcenia praktycznego. Jednakże szkoła dodatkowo pozyskuje partnerów wspierających działania związane z doradztwem zawodowym. Są to instytucje, placówki, firmy, które mogą być angażowane w działania kierowane do trzech grup adresatów: uczniów, nauczycieli i rodziców.

Przykłady działań placówek, z którymi szkoła może nawiązać współpracę lub korzystać z udostępnionych materiałów w obszarze doradztwa zawodowego:

- **Doradcy zawodowi z innych szkół:**

konsultowanie problematyki związanej z procesem doradczym, współorganizowanie wyjazdów i imprez zawodoznawczych, dzielenie się doświadczeniem i narzędziami warsztatu pracy.

- **Poradnie psychologiczno-pedagogiczne (PPP):**

diagnozowanie predyspozycji, zainteresowań zawodowych uczniów; udzielanie pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery; prowadzenie dla uczniów zajęć grupowych z doradztwa zawodowego; konsultowanie z doradcą zawodowym działań i dokumentów szkolnych (np. opracowań WSDZ); prowadzenie dla pracowników szkół szkoleń, kursów, szkoleniowych rad pedagogicznych; tworzenie sieci doradców zawodowych i osób zainteresowanych doradztwem zawodowym.

- **Biblioteki pedagogiczne:**

udostępnianie szkołom informacji o usługach doradczych w regionie, wydarzeniach, konferencjach i szkoleniach z zakresu doradztwa e zawodowego; wspieranie nauczycieli-bibliotekarzy w pozyskiwaniu, gromadzeniu i udostępnianiu informacji edukacyjno-zawodowych; gromadzenie i udostępnianie doradcom zawodowym i nauczycielom publikacji z zakresu doradztwa zawodowego; współorganizowanie wystaw i spotkań z zakresu doradztwa zawodowego.

- **Szkoły ponadpodstawowe (szkoły programowo wyższe):**

udzielanie osobom zainteresowanym informacji na temat oferty edukacyjnej i zawodowej oraz zasad rekrutacji, itp.; prowadzenie laboratoriów, wykładów i warsztatów, rozwijających zainteresowania uczniów; organizowanie imprez o charakterze zawodoznawczym – szczególnie dla klas VII i VIII; organizowanie Dni Otwartych dla uczniów klas VII i VIII.

- **Urzędy pracy, centra informacji i planowania kariery zawodowej:**

informowanie o zmianach i trendach na lokalnym i krajowym rynku pracy; przedstawianie prognozy zapotrzebowania wśród pracodawców na pracowników; udostępnianie zasobów informacji edukacyjnych i zawodowych; współorganizowanie przedsięwzięć z zakresu doradztwa zawodowego; udzielanie informacji dotyczących rynku pracy za granicą

- **Ochotnicze hufce pracy (OHP): centra edukacji i pracy młodzieży, mobilne centra informacji zawodowej, młodzieżowe centra kariery:**

prowadzenie zajęć przygotowujących do wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej oraz dalszego planowania kariery; prowadzenie seminariów, konferencji, warsztatów; wspieranie nauczycieli i rodziców w działaniach doradczych; umożliwianie udziału w różnych szkoleniach uczniom, którzy z rozmaitych powodów nie ukończyli szkoły podstawowej w przewidzianym terminie; diagnozowanie predyspozycji, zainteresowań zawodowych; udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych.

- **Pracodawcy:**

współorganizowanie konkursów zawodoznawczych; aranżowanie spotkań przedstawicieli firm z uczniami, rodzicami i nauczycielami; organizowanie wycieczek zawodoznawczych do firm i obserwacji zawodowych; przeprowadzanie wywiadów z przedstawicielami zawodów o temat specyfiki pracy w wybranym zawodzie lub na wybranym stanowisku pracy; sponsorowanie przedsięwzięć wzbogacających ofertę edukacyjno-zawodową, bazę dydaktyczną szkoły.

- **Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE):**

organizowanie szkoleń, seminariów, konferencji z zakresu doradztwa zawodowego; przygotowywanie publikacji z zakresu doradztwa zawodowego; opracowywanie dokumentów wspierających pracę doradcy zawodowego (programy, wzorcowe rozwiązania, e-zasoby); prowadzenie platformy Moodle z informacjami, zasobami z zakresu doradztwa zawodowego.

VIII. Spodziewane efekty - uczniowie:

1. Znają czynniki niezbędne do podjęcia prawidłowej decyzji o wyborze zawodu.
2. Znają swoje zainteresowania, uzdolnienia, cechy temperamentu i charakteru oraz inne predyspozycje do wykonywania zawodów.
3. Orientują się w strukturze szkolnictwa ponadpodstawowego oraz znają kryteria przyjęć do szkół ponadpodstawowych.
4. Posiadają informacje o aktualnej sytuacji na lokalnym rynku pracy.
5. Potrafią wymienić podstawowe grupy zawodów oraz scharakteryzować wybrany zawód.
6. Wiedzą, gdzie szukać pomocy w razie trudności z wyborem zawodu i szkoły.
7. Świadomie i odpowiedzialnie podejmują decyzję związaną z wyborem zawodu.
8. Potrafią kompletować niezbędną dokumentację.

IX. Plan realizacji

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla Przedszkola, klas I – VI szkoły podstawowej oraz VII – VIII szkoły podstawowej

A. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla przedszkola

1. Poznanie siebie

Dziecko:

- 1.1 określa, co lubi robić;
- 1.2 podaje przykłady różnych zainteresowań;
- 1.3 określa, co robi dobrze;
- 1.4 podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Dziecko:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;
- 2.3 wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;
- 2.4 podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- 2.5 opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Dziecko:

- 3.1 nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);
- 3.2 nazywa czynności, których lubi się uczyć.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Dziecko:

- 4.1 opowiada, kim chciałoby zostać;
- 4.2 na miarę swoich możliwości planuje własne działania lub działania grupy rówieśniczej przez wskazanie pojedynczy

B. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas I– III szkoły podstawowej

1. Poznanie siebie

Uczeń:

- 1.1 opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- 1.2 prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;
- 1.3 podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- 1.4 podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- 1.5 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- 2.3 opisuje, czym jest praca, i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;
- 2.4 omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- 2.5 opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- 2.6 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;

- 3.2 wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- 3.3 wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- 4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

C. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas IV– VI szkoły podstawowej

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- 1.1 określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
- 1.2 wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- 1.3 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- 1.4 prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
- 2.2 opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
- 2.3 podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- 2.4 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- 2.5 wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- 3.2 wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- 3.3 samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;
- 4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z

jego osobą.

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas VII - VIII szkoły podstawowej

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- 1.1 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- 1.2 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- 1.3 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;
- 1.4 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;
- 1.5 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.6 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
- 1.7 określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;
- 2.2 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- 2.3 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;
- 2.4 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- 2.5 analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy;
- 2.6 wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- 2.7 dokonuje autoprezentacji.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- 3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
- 3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;
- 3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- 4.2 określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
- 4.3 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej.

X. Ewaluacja

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego oraz roczny Program realizacji doradztwa zawodowego są monitorowane. Za monitoring odpowiada doradca zawodowy. Monitoring stanowi podstawę do okresowej ewaluacji i koniecznych modyfikacji WSDZ. Dyrektor, po konsultacji z doradcą zawodowym, ustala sposoby, zasady i harmonogram oraz obszary prowadzenia monitoringu i ewaluacji. Ewaluacja przeprowadzana jest w formie wybranej przez szkołę.

XI. Zdalne nauczanie

Ze względu na nową sytuację w szkolnictwie w związku z epidemią koronawirusa i zdalną edukację możliwa jest modyfikacja i zmiany w Programie realizacji doradztwa zawodowego oraz działań przewidzianych na dany rok szkolny. Wynikać to może z niemożliwości zaproszenia do szkoły lub udziału w spotkaniu z przedstawicielem danego zawodu. Sytuacja epidemiologiczna i wprowadzane przez Rząd obostrzenia mogą uniemożliwiać organizację spotkań i wyjazdów zawodoznawczych.

